

Jékely Zoltán

ÚJ ÉVEZRED FELÉ

Mi kétezerben nem élünk, szegénykém,
 az új évezred nem lel itt bennünket-
 fekszünk a mélyben, s az ég régi kékjén
 fenn, fenn különös új gépek keringnek.
 Lebontották a házat, hol születtünk,
 - mint a Tabánt. Agyunk, székünk elégett.
 Sok könyvünk méltatlan kezekben eltűnt -
 s hová lettek alakunkról a képek?
 Az úton új cipők nyikorognak,
 más ruhában más lányok lengedeznek.
 Mint lelke eldugott öreg boroknak:
 az álmunk egyre sűrűbb, édesebb lesz.
 Tovább lóbálja felettünk az égen
 az idő a napot, e lassú ingát,
 s úgy alszunk már, mint földünk más felében
 a kőbepolyált, hosszucsontu inkák.

(1935)

Alföldy Jenő

JÉKELY AZ ÚJ ÉVEZRED KÜSZÖBÉN

Valamely vers - néhány nevezetes történelmi alkalomtól eltekintve - olyankor válik időszerűvé, amikor az olvasó találkozik vele. Találkozik - az esztétikai befogadás értelmében. A személyes körülmények aktualizáló hatása jelentősen elősegítheti e találkozást. A lánygimnáziumban a szerelmes versek hódítanak jobban, a fiúiskolákban inkább a lázadó, forradalmi költészet művei. A kisgyermek a szívéhez közeli állapotokról mondogat örömmel verseket, s a vénülő szívekben az elmúlás gondolatának költői kifejezése talál visszhangra. A versekkel élő emberek el tudnák mesélni, miként villant föl emlékezetükben valamelyik vers egy sorsdöntő helyzetben. A mű értéke nem ezen fordul meg, hisz ez csak a vers témáját érinti, mégis úgy vélem, kár lenne - magasabb esztétikai megfontolásból akár - lebecsülni a körülmények által kedvezően befolyásolt versbefogadást. A vers és az olvasó vagy hallgató közti út lerövidülését szerencsének tarthatjuk. A szerencsét pedig nem érdemes elszalasztani.

Jékely Zoltán *Új évezred felé* című versének „jövendölése” az évszázad-, illetve az ezredfordulóhoz

közeledve immár szembesíthető a ténnyel. Mindnyájan a kerek számok bűvöletében élünk, s az időbeli zónahatár átlépésének borzongató élménye közös bennünk. Pedig azon túl, hogy a számítógépekbe beprogramozott naptárak megbolondulnak, az idő közömbösen halad el fölöttünk. Ha azonban jól ragadjuk meg a versben az időszerűséget, akkor a maradandó értékek világába is bepillantunk. Kiderül, hogy az *Új évezred felé* nemcsak borongás vagy borzongás a hetven-nyolcvan évre kimért életidő rövidsége miatt, nemcsak elmúlásvers, hanem egyéb is. De haladjunk sorjában.

A költemény hatvanöt évvel az Úr kétezredik éve, ama kerek számú dátum előtt született: az 1935-ös évszámot írta a vers alá a keletkezés idejét gondosan számon tartó költő. Jékely Zoltán a vers írásakor mindössze huszonkét éves. A korán kibontakozó költő kezdettől fogva, egész költőútján különös fogékonyságot mutat az elmúlás iránt. Csupán verscímeiből villantom föl *A házsongárdi temetőben*, a *Csontjaimhoz*, *A halál fája*, *A halál ünnepén*, *A nagy temetőben*, *A föld mélyében* vagy a *Lemminkeinen*